

Markante Schouwen-Duivelanders

door Huib Uil, gemeentearchivaris van Schouwen-Duiveland

Ds. Petrus Haack (1747-1824)

Tweehonderd jaar eerder, op 2 december 1813, werd de eerste Oranjevorst ingehuldigd. Als Willem I deed hij in de Nieuwe Kerk zijn intrede. Als soeverein vorst beloofde hij trouw 'onder waarborging eener vrije constitutie', waarmee de grondwet werd bedoeld die het jaar daarop tot stand kwam. In 1815 proclameerde Willem zichzelf tot koning der Nederlanden. Amsterdam was de bewuste keuze voor de inhuldiging want dat werd de hoofdstad van het koninkrijk. Het jaar ervoor, op 30 maart 1814, had Willem I plechtig de eed afgelegd op de grondwet, die een dag eerder was goedgekeurd door een vergadering van notabelen, en was hij ingehuldigd. Ook die plechtigheid vond plaats in de Nieuwe Kerk. Die dag was een hoofdrol weggelegd door een vroegere inwoner van Schouwen-Duiveland: ds. Petrus Haack.

Ds. Haack werd geboren in Brielle waar zijn vader, Gillis Haack, kruidenier was. Petrus ging op vijftienjarige leeftijd theologie studeren in Utrecht. In 1769 werd hij beroepen als predikant in Noordgouwe. Hij werd er bevestigd door de Zierikzeese predikant Joh. van de Velde. Het jaar daarop trad hij in het huwelijk met Johanna Bal, de dochter van de secretaris van Haamstede, Abraham Bal.

Vijf jaar bleef ds. Haack aan Noordgouwe verbonden. Toen in 1772 de latere koning Willem I geboren werd, verkeerde het land in een feeststemming. Op 17 september hield ds. Haack in Noordgouwe een feestpreek in een vorm zoals nog nooit was vertoond. De preek was namelijk geheel op rijm. Niettemin was de opbouw geheel volgens het gebruikelijke patroon. De preek was naar aanleiding van Genesis 29:22-25 over de zegen voor het nageslacht van Jozef.

In 1775 werd ds. Haack predikant in Zwartewaal en drie jaar later in Sommelsdijk waar hij bevestigd werd door ds. Joh. Steenbakker uit Ouwerkerk. In 1778 vierde hij daar het tweehonderdjarig jubileum van de gemeente en net zoals in Noordgouwe werd de preek uitgegeven. In 1782 werd ds. Haack predikant in Breda en door prins

Willem V benoemd tot hoogleeraar aan de Illustre school. In 1785 schreef ds. Haack een verhandeling waarin hij pleitte voor het oprichten van een school voor ziekentroosters, bestemd voor Indië. Als plaats van vestiging stelde hij Zierikzee want daar was het Legaat Mogge beschikbaar. In 1789 vertrok ds. Haack naar Amsterdam. Als trouw Oranje-aanhanger weigerde hij in 1796 de

eed van trouw af te leggen aan het nieuwe bewind. Hij werd daarop, met enkele collega's, uit zijn ambt gezet. Korte tijd diende Haack de Hollandse gemeente in Hamburg en Altona. Maar in 1804 werd hij in zijn ambt in Amsterdam hersteld. Even leek het erop dat hij in 1812 opnieuw zou worden afgezet. Hij nam geen blad voor de mond en toen hij een keer preekte over de opstand van het volk tegen koning Herodes (Handelingen 17) kostte het weinig moeite om voor Herodes keizer Napoleon in te vullen. Maar de zaak werd gesust. Na het vertrek van de Franse bezetters lag de keus van Willem I voor de hand. Aan deze trouwe aanhanger werd de eer gegund om te preken na de inhuldiging. Die preek was over de tekst 'Samuël nu richtte Israël al de dagen zijns levens' (1 Samuël 7:15). In 1816 werd ds. Haack beloond met het ridderschap van de Nederlandse Leeuw. Drie jaar later vierde hij zijn vijftigjarig predikantschap in de Nieuwe Kerk. Ds. Haack werd begraven in de Westerkerk.

Van deze breed gewaardeerde predikant bestaan diverse portretten. Dit exemplaar maakt onderdeel uit van de tentoonstelling van silhouetten die momenteel wordt gehouden in het Stadhuismuseum in Zierikzee.

(Collectie Zelandia Illustrata, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen)